

Reflexe a život

Při zkoumání „reflexe“ musíme odlišit dvě věci: něco jiného je zkoumání, co to vlastně reflexe je a jaké má základní rysy, a něco jiného je zkoumání, jaké funkce má v životě i myšlení. Reflexe je určitý vynález, který má své způsoby použití a využití, a ty mají své meze. Jsou jisté situace, v nichž může být reflexe nevhodná a někdy vysloveně na překážku. Tak kupříkladu tzv. dovednosti resp. jejich využití spočívá ve vybudování jistých způsobů činností, které mohou být v momentě svých výkonů docela vážně narušeny reflektivní pozorností, co to vlastně děláme. Hráč na klavír sleduje noty, soustředí se na přednes, ale nesmí se pokoušet kontrolovat práci prstů a rukou (leda při nacvičování). Při šermu musí každý sledovat partnera a reagovat převážně „automaticky“, na rozvažování a reflexi není dost času. Při jízdě na kole udržujeme rovnováhu rovněž automaticky (jakmile se to jednou naučíme), pozor dáváme na cestu. To vše ukazuje na to, že k běžnému životu, ale i k vynikajícím profesionálním výkonům náleží mnoho automatizovaných činností, kterým může být reflexe na překážku, pro které se může jevit jako něco vysloveně rušivého. Nejnápadnější to je v případě některých druhů umění; funkce reflexe v umění je velmi omezená a vysloveně služebná, vlastní tvorbě podřazená a podřízená.

(Písek, 080901-1.)